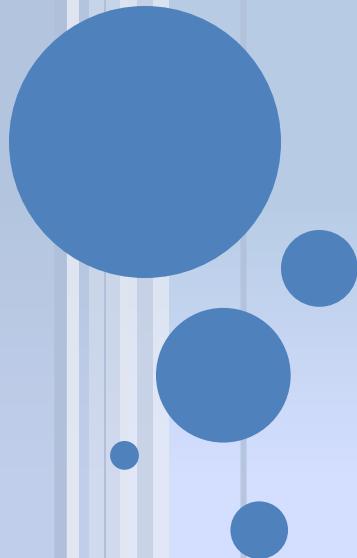

EKONOMIKA TURIZMA

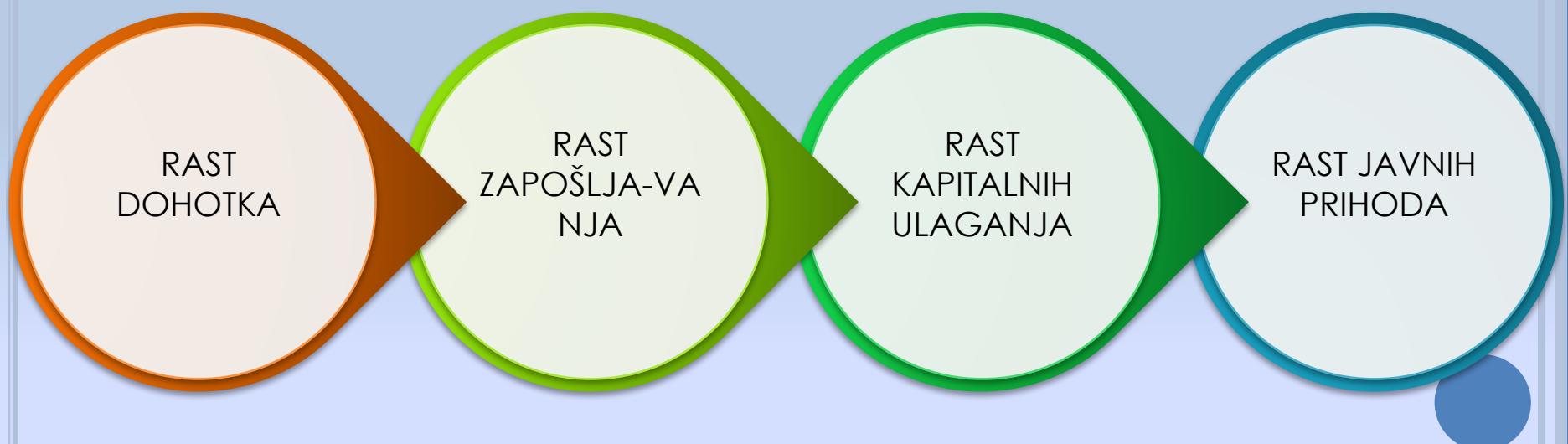
6. TEMATSKA JEDINICA

TURIZAM U NACIONALNOM
GOSPODARSTVU

TURIZAM U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

- Turizam ima status iznimno važne komponente nacionalnih gospodarstava mnogih zemalja.
- Glavne ekonomske koristi koje turizam donosi svakom nacionalnom gospodarstvu:

TURIZAM U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

- Negativne posljedice turizma mogu sezati čak i do ireverzibilnih promjena u društvu i okolišu, stoga su vlasti i lokalne društvene zajednice na turistički receptivnim prostorima posebno zainteresirane na precizno utvrđivanje koristi i šteta proizašlih iz razvoja turizma.
- Za kvantifikaciju ukupnih ekonomskih koristi na nekom području potrebno je prvo definirati mjesto ili obuhvat turizma u strukturi nacionalnog gospodarstva = utvrditi koje sve gospodarske djelatnosti i u kojoj mjeri čine GOSPODARSKU STRUKTURU TURIZMA.

TURIZAM U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

- TURIZAM = AKTIVNOST, DJELATNOST, GRANA, INDUSTRIJA, SEKTOR, GOSPODARSTVO?

- turizam je gospodarska aktivnost, što ne definira njegov obuhvat u nacionalnom gospodarstvu, već samo njegov gospodarski karakter
- turizam NIJE gospodarska djelatnost (npr. pružanje usluga smještaja), niti gospodarska grana (npr. ugostiteljstvo), niti industrija (odnosi se na preradu sirovina), niti gospodarski sektor (npr. tercijarni), niti gospodarstvo (preširok okvir).

TURIZAM U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

Turizam je VISOKO SOFISTICIRAN INTEGRALNI SUSTAV u okviru nacionalnog gospodarstva čiji djelokrug i struktura nadilazi ekonomski kategorije djelatnosti, grane, industrije i sektora, a čine ga međusobno povezani, heterogeni, međuvisni i komplementarni fragmenti različitih gospodarskih grana i djelatnosti koji zajedno čine logičku, funkcionalnu i uravnoteženu cjelinu.

ZAŠTO JE TURIZAM SLOŽENI DRUŠTVENO - EKONOMSKI SUSTAV?

- Turizam je kompleksna društveno-ekonomska pojava s vrlo jakim utjecajem na gotovo sve aktivnosti sredine gdje se razvija
- Ima veliku snagu disperzije, direktnim ili indirektnim putem
- Svaki element turizma moguće je definirati u vremenu i prostoru
- Kvantitativne promjene prouzrokuju ujedno i kvalitativne promjene
- Naglašena povratna sprega između njegovih elemenata (komponenti) što se posebno reflektira u njegovim međusektorskim i međuregionalnim odnosima

ZAŠTO JE TURIZAM SLOŽENI DRUŠTVENO - EKONOMSKI SUSTAV?

- U turizmu kao sustavu moguće je proučavati i definirati određena stanja (ravnoteže, stabilnosti, optimalnosti) i time utjecati na nivo i kvalitetu razvoja
- Turizam je zaseban, zaokružen sustav, ali istodobno i podsustav ili dio većeg sustava – nacionalnog gospodarstva
- U turizmu je moguće utvrditi sustav potreba i sustav ciljeva
- U turizmu postoji mogućnost i potreba da se uspostave sustavi informiranja, upravljanja i funkcioniranja
- Ako se turizam ne sagleda u svojoj kompleksnosti, mogu nastupiti negativne posljedice koje turizam kao masovna pojava može prouzročiti

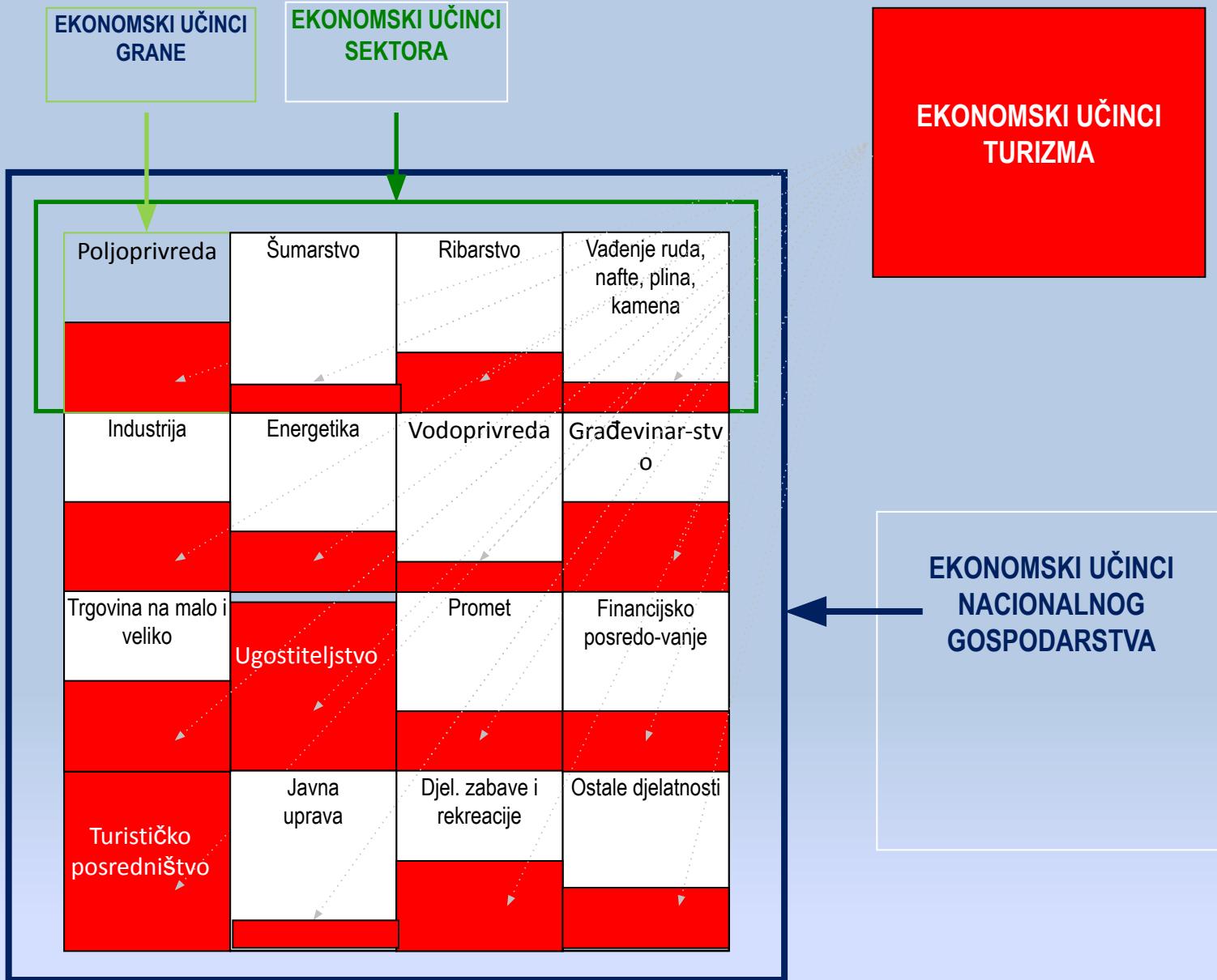
OBUHVAT TURIZMA U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

- OBUHVAT TURIZMA U NACIONALNOM GOSPODARSTVU NIJE MOGUĆE METODOLOŠKI POTPUNO DEFINIRATI.
- svaki predmet razmjene na turističkom tržištu, bilo da se radi o proizvodu ili usluzi, treba promatrati kao učinak pojedinih gospodarskih grana i djelatnosti u okviru nacionalnog gospodarstva
- najveća tržišna vrijednost i snaga turizma proizlazi upravo iz sinergijskog učinka koji nastaje filigranskim doziranjem učinaka svake gospodarske djelatnosti koja ga čini
- iz učinka svake gospodarske djelatnosti koja sudjeluje u formiranju turističke ponude izdvojiti samo onaj dio učinaka koji strukturno pripada učincima turizma

OBUHVAT TURIZMA U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

- Postupak izračunavanja ukupnih ekonomskih učinaka nije nimalo jednostavan, naime iz učinka svake gospodarske djelatnosti koja sudjeluje u formiranju turističke ponude potrebno je izdvojiti samo onaj dio učinaka koji strukturno pripada učincima turizma.

FRAGMENTIRANOST STRUKTURE TURIZMA

- Na mnoga suštinska pitanja razvoja turizma odgovor ne leži u okviru samo jedne gospodarske grane, sektora gospodarstva, institucije, politike ili zakona, već traži mnogo složeniji pristup zbog visokog stupnja fragmentiranosti, disperziranosti i kompleksnosti turizma
- Nepoznavanje ili samo površno poznavanje obuhvata i strukture turizma dovodi do skepticizma, podcjenjivanja i neuvažavanja turizma kao potencijalnog generatora općeg gospodarskog rasta i razvoja.

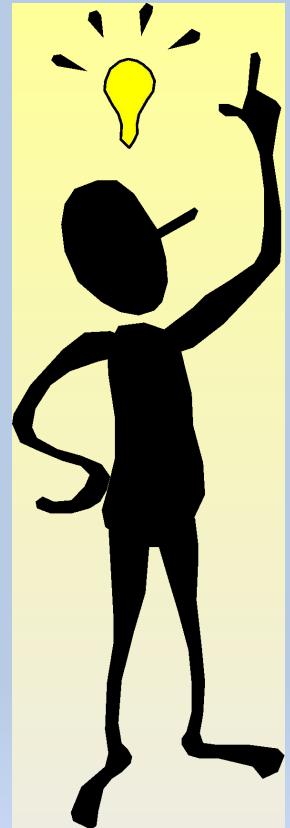
EKONOMIKA TURIZMA

Engl. tourism economics

Njem. Fremdenverkehrswirtschaft, Ökonomik des Tourismus

Ekonomika turizma je dio ekonomskih znanosti koji opisuje, analizira, objašnjava i dovodi u vezu pojave i odnose u turizmu s gledišta njihovih ekonomskih učinaka i odraza.

Zbog složenosti turizma kao gospodarske aktivnosti, ekonomika turizma nužno sagledava i prateće društvene utjecaje turizma i utjecaje turizma na okoliš.

U ČEMU JE KLJUČ RAZUMIJEVANJA EKONOMIKE TURIZMA?

MAKROEKONOMSKI ASPEKT

Turizam može značajno utjecati na ukupne društveno-ekonomske odnose i zahtijeva sistemski rješenja u okviru nacionalnih ekonomija, odgovarajuće ekonomske politike zemlje i međunarodnih zajednica.

MIKROEKONOMSKI ASPEKT

Mnoštvo gospodarskih subjekata koji sudjeluju na izravan ili neizravan način u turističkom gospodarstvu zahtjeva uvažavanje i mikroekonomskog aspekta.

|PAK...

MAKROEKONOMSKI
ASPEKT

MIKROEKONOMSKI
ASPEKT

|PAK...

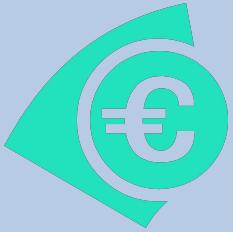
MAKROEKONOMSKI
ASPEKT

MIKROEKONOMSKI
ASPEKT

Iako se ekonomika turizma dominantno bavi makroekonomskom problematikom, u globalnim crtama ona proučava i mikroekonomiske aspekte turističkog razvijatka.

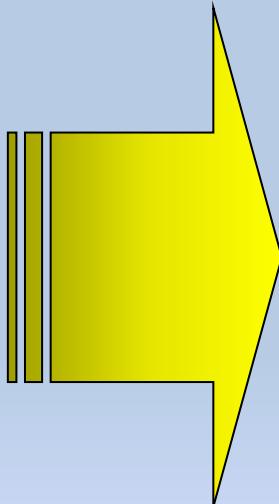
- Snažniji interes za ekonomikom turizma bilježi se nakon što su postale evidentne objektivne ekonomske posljedice/utjecaji turističkog fenomena u prihodima nacionalnih ekonomija receptivnih zemalja.

- Najvažnija razlika ponašanja čovjeka-turista s ekonomskog stajališta je u tome što se on privremeno isključuje i procesa rada i postaje isključivo potrošač.
- Dohodak koji troši na taj način ostvaren je na drugom mjestu i drugo vrijeme.

EKONOMSKO POIMANJE TURISTA I TURIZMA

**TURIST je s aspekta ekonomske analize
potrošač.**

TURIZAM je potrošački “pokret” nastao s ciljem zadovoljenja čovjekovih specifičnih potreba.

Bit TURIZMA kao ekonomske pojave proizlazi iz raznolikih veza unutar društvenih i uže ekonomskih odnosa koje čovjek uspostavlja radi zadovoljenja turističkih potreba.

EKONOMSKO POIMANJE TURISTA I TURIZMA

Ekonomске odnose koji se uspostavljaju povodom turističke potrošnje poimamo kao ekonomске odnose turizma ili turističke ekonomiske odnose. Ti odnosi generiraju određene ekonomске i druge posljedice koje se u ekonomskoj praksi izražavaju ekonomskim kategorijama: potrošnja, proizvodnja, dohodak, dobit, zaposlenost, trošak itd., a dijelom nastaju utjecajem turizma.

Ekomska analiza opisuje, analizira i dovodi u međusobnu vezu ekonomске kategorije koje generiraju ekonomski odnosi turizma što se mogu definirati kao skup veza koje proizlaze iz ponašanja aktera u njima. To su subjekti potrošnje ili turisti i subjekti ponude.

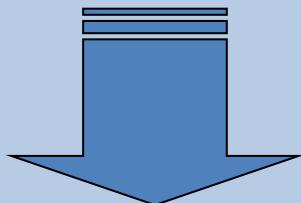
TURIZAM U STRATEGIJI GOSPODARSKOG I DRUŠTVENOG RAZVOJA

- Država svojom makroekonomskom politikom stvara okruženje koje će stimulirati i poticati sve potencijalne domaće i strane investitore da ulažu kapital u hrvatsko gospodarstvo
- Jasna strategije gospodarskog razvoja nužan je okvir za dalji razvoj turizma
- Samo u definiranim uvjetima razvoja turizam može postati nacionalni strateški proizvod unutar kojeg će i svaka turistička destinacija imati svoju razvojnu strategiju kao podsustav viših razvojnih ciljeva

MAKROEKONOMSKA I RAZVOJNA POLITIKA

IMPORT SUBSTITUTION

EXPORT EXTENSION

*Od supsticije uvoza
što je obilježje
autarkičnog razvoja*

*Ekspanzija izvoza što je
obilježje suvremenog
modela otvorenog
tržišnog gospodarstva*

TURIZAM U STRATEGIJI GOSPODARSKOG I DRUŠTVENOG RAZVOJA

- Nužna izvozno orijentirana strategija razvoja
- Devizna i vanjskotrgovinska politika koja će djelovati na restrukturiranje proizvodnje dobara i pružanja usluga i njihovo preusmjeravanja izvozno orijentirane sektore gospodarstva
- Suštinska za postizanje izvozno orijentiranog gospodarstva je POLITIKA TEČAJA I POLITIKA IZVOZIH POTICAJA

POLITIKA TEČAJA

- Može podizati međunarodnu konkurentnost
- Popravlja tržišnu poziciju i cjenovnu konkurentnost na tržištu
- Stimulativna za otvaranja prema svijetu
- Potiče i ubrzava proces privatizacija i ulazak stranog kapitala

POLITIKA TEČAJA:

- *Fiksni tečaj*
- *Plivajući tečaj*
- *Kako tečaj djeluje na konkurentnost gospodarstva, pa i na konkurentnost turizma?*

POLITIKA IZVOZNIH POTICAJA

- *Fiskalni poticaji izvozu*
- *Carinske olakšice*
- *Kreditiranje izvoza*
- *Osiguranje izvoza*
- *Slobodne zone*

TEMELJNI RAZVOJNI CILJEVI SVAKOG OTVORENOG NACIONALNOG GOSPODARSTVA SU:

- Ravnomjeran i stabilan rast svih njezinih dijelova
- Uključivanje u međunarodnu podjelu rada s onim dijelovima i djelatnostima koje imaju najbolje izvozne mogućnosti ili komparativne prednosti.

Udio turističkog sektora u gospodarskoj strukturi ovisi od proizvodnih odnosa i stupnja gospodarskog razvoja.

TRI GLAVNA PRAVCA ILI KONCEPTA RAZVOJA TURIZMA U RAZLIČITIM ZEMLJAMA I POLITIČKO-GOSPODARSKIM SUSTAVIMA (Dulčić):

- Koncept ili model turizma u zatvorenoj privredi
- Koncept turizma baziran na državnim subvencijama
- Tržišni koncept razvoja turizma

TURIZAM – MODEL ZA OTVORENO GOSPODARSTVO I GOSPODARSKI RAZVOJ

RH svoj dalji razvoj mora temeljiti na jakim izvoznim sektorima kako bi proširila usko unutrašnje tržište:

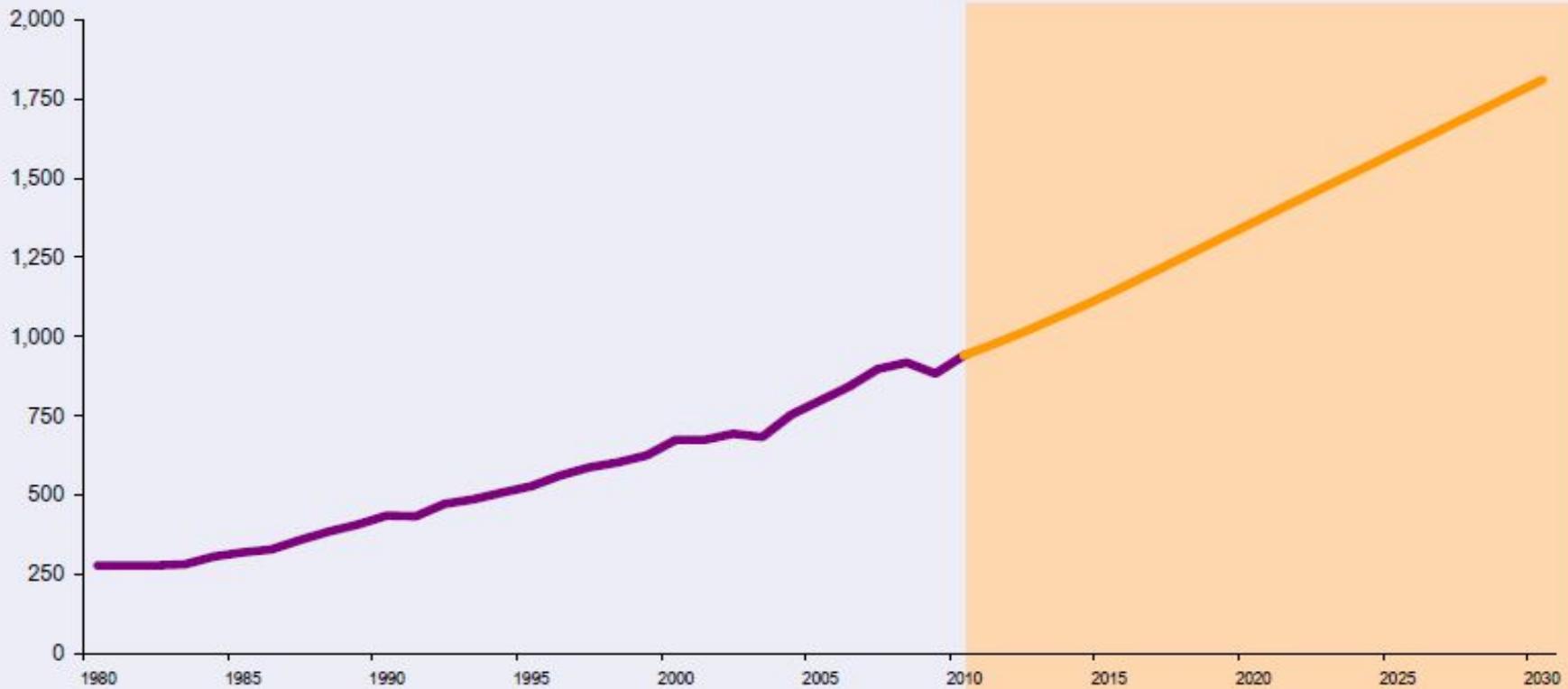
- *Uloga turizma u tom procesu je velika*
- *Razvijati turizam znači razvijati prihvatljiv model za otvoreno gospodarstvo i gospodarski razvoj*

PREDVIĐANJA TURISTIČKOG PROMETA U SVIJETU 2030. - UNWTO

**International tourist arrivals to reach
1.8 billion by 2030**

International tourism, World

International Tourist Arrivals, million

PREDVIĐANJA TURISTIČKOG PROMETA U SVIJETU 2030. – UNWTO

MEĐUNARODNI DOLASCI - % PROMJENE U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU

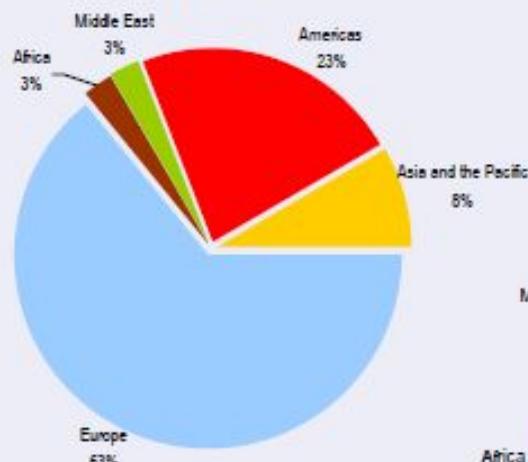
International tourism, World

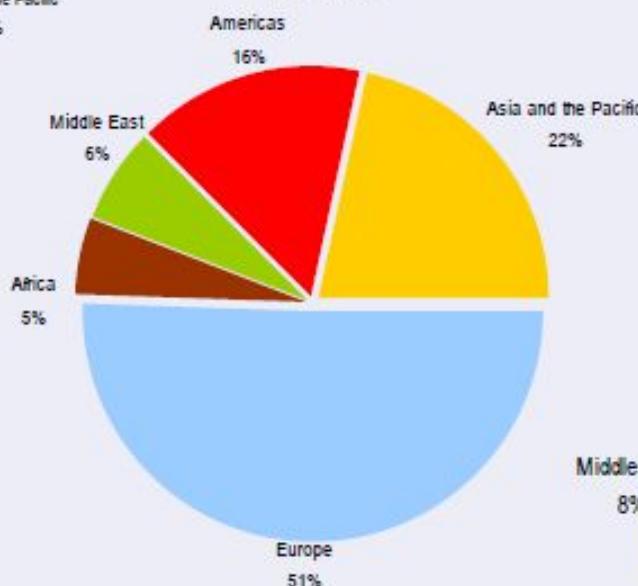
International Tourist Arrivals, % change over previous year

UDIO POJEDINIХ KONTINENATA U SVJETSKOM TURISTIČKOM PROMETU

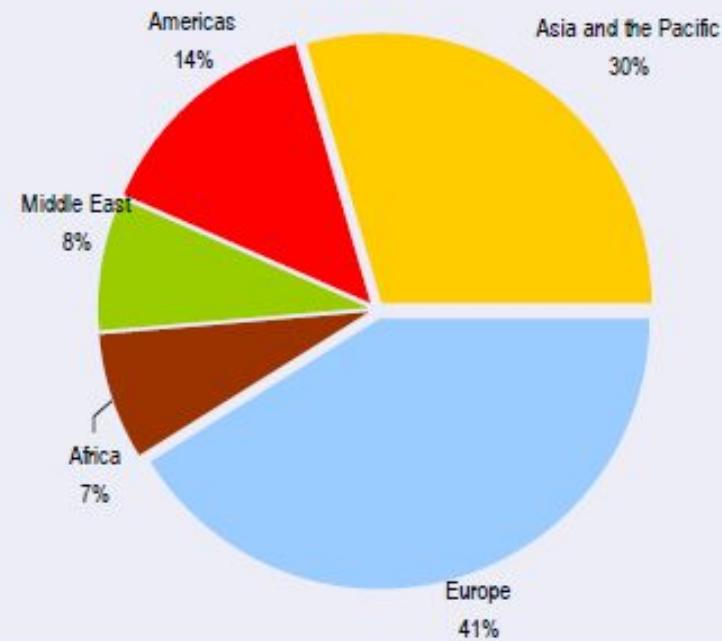
1980

2010

2030

ELEMENTI MODELA RAZVOJA TURIZMA

- Model razvoja turizma mora poći od općeg cilja osiguranja ekonomskog prosperiteta i kvalitete života stanovništva.
- Razvojni scenarij mora nuditi visoku razinu kvalitete i kvantitete ponude, usklađen sa zahtjevima potražnje i trendovima na turističkom tržištu, mora imati pozitivan odnos prema okolišu i sociokulturalnim vrijednostima i ekonomski biti optimalan.
- Razvojni scenarij mora zadovoljiti:
 - Turiste
 - Lokalno, regionalni i nacionalno gospodarstvo u području turizma
 - Kvalitetu života stanovništva
 - Kvalitetu okoline

NUŽNOST PARTNERSTVA NA SVIM RAZINAMA – JAVNO-JAVNO,
JAVNO-PRIVATNO, PRIVATNO-PRIVATNO

- Izuzetno značajna inozemna turistička potrošnja (odljevanje novčane mase i smanjenje nacionalnog bogatstva emitivne zemlje)
- Turizam kao nevidljivi izvoz ili izvoz na licu mjesta
- Turizam omogućuje da se robe i usluge cijelog hrvatskog gospodarstva bez izlaska iz zemlje prodaju na tržištu inozemnim kupcima
- Značajan utjecaj na aktivnu stranu platne bilance

Pripremljeno prema:

Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i dr.
(2011). *Turizam – ekonomske osnove i organizacijski
sistemi*, Školska knjiga, Zagreb.

Blažević, B. (2001). *Turizam u gospodarskom sustavu*,
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu,
Opatija.